

2 Bevoegdheidsverkrijging

2.1 Inleiding

Als je de eigenaar bent van bijvoorbeeld een spelcomputer, dan ben jij degene die bevoegd is om te bepalen wat ermee gebeurt. Om als bestuursorgaan beslissingen te mogen nemen, moet je bevoegd zijn. De bevoegdheid moet ergens vandaan komen. Een bestuursorgaan kan op drie manieren een bevoegdheid verkrijgen. Dit kan op basis van attributie, delegatie en mandaat. Wat een bestuursorgaan is, staat in hoofdstuk 4, paragraaf 4.

In het krantenartikel hierna zie je een voorbeeld uit de praktijk van een onbevoegd genomen besluit. Het gemeentebestuur van Zutphen dacht op grond van de Wrakkenwet het bevoegde gezag te zijn om twee schepen uit de Mars- haven te verwijderen. Uit de Waterwet volgt echter dat Rijkswaterstaat water- staatkundig beheerder is van de Marshaven te Zutphen. Daarom is het besluit van het gemeentebestuur van Zutphen onbevoegd genomen.

Zutphen verliest rechtszaak om berging schepen Marshaven

De gemeente had vorig jaar nooit het besluit mogen nemen om twee schepen te laten opruimen. Het gemeentebestuur deed een beroep op de Wrakkenwet om de schepen te verwijderen. Volgens de bestuursrechter is volgens

de Waterwet Rijkswaterstaat het bevoegde gezag en niet de gemeente.

Bron: www.destentor.nl, 21 december 2018, ingezien op 13 januari 2021

In dit hoofdstuk worden de verschillende manieren van bevoegdheidsverkrijging beschreven.

2.2 Attributie

Attributie is het toekennen (= het scheppen) van een nieuwe bevoegdheid. Bij attributie wordt een bevoegdheid in het leven geroepen.

Voorbeeld attributie

Artikel 147 lid 1 van de Gemeentewet bepaalt dat de gemeenteraad verordeningen mag vaststellen. De gemeenteraad heeft daarmee een geattribueerde bevoegdheid gekregen. Dat wil in dit geval zeggen dat de wetgever een wetgevende bevoegdheid aan de gemeenteraad heeft toegerekend.

Artikel 10:22 Awb bepaalt dat voor de bevoegdheid een basis in een wettelijk voorschrift moet zijn (legaliteitsbeginsel). De wet regelt wie bevoegd is om beslissingen te nemen.

Bevoegdheden kunnen aan (zelfstandige) bestuursorganen en aan personen worden geattribueerd. Zo is de belastinginspecteur (= een ambtenaar) door attributie bevoegd om belastingaanslagen op te leggen. In zoverre is hij daarmee bestuursorgaan geworden (zie art. 11 Algemene wet inzake rijksbelastingen).

Hierna zie je een voorbeeld van een (geanonimiseerde) handeling van de belastinginspecteur als bestuursorgaan.

Belastingdienst

Aanslag

Erfbelasting

Postbus 10014, 8000 GA ZWOLLE

Aanslagnummer

Dagtekening
24 februari 2021**Te betalen € 0****Betreft de nalatenschap van:**

Deze definitieve aanslag is vastgesteld overeenkomstig de aangifte.

Berekening van het te betalen bedrag

De aanslag	€	-
Te betalen	€	-

De aanslag

Belaste verkrijging € 0		
Belasting over belaste verkrijging	€	-
De aanslag	€	-

Belaste verkrijging

Totale verkrijging	€	
Uw vrijstelling	af	€ -
Belaste verkrijging	€	-

Totale verkrijging

Te verdelen saldo €		
Erfdeel 1/3 deel van €	€	
Verkregen waarde wettelijke boedelverdeling	bij	€ -
Totale verkrijging	€	-

Te verdelen saldo

De nalatenschap	€	-
Te verdelen saldo	€	-

De nalatenschap

Aangegeven saldo	€	-
De nalatenschap	€	-

Uw vrijstelling

Wettelijk bedrag	€	-
Uw vrijstelling	€	-

Gevolgen keuze toezendadres

Als toezendadres voor de aanslag is het domicilieadres van de aangifte gekozen. Afhandeling kan gezamenlijk plaats vinden.

Uw belastingkantoor

Belastingdienst/ Kantoor Zwolle
Burgemeester drijbersingel 27,
Zwolle
Telefoon 0800-0543
(ma t/m vr 8:00 - 16:30 uur)
Postadres: zie pagina 1, linksboven

Bezwaar maken

Deze aanslag is gebaseerd op artikel 11 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. U kunt bezwaar maken tegen deze aanslag. Uw bezwaarschrift moet dan op 7 april 2021 binnen zijn bij uw belastingkantoor. Als u uw bezwaarschrift per post verstuurt, dan moet u dit uiterlijk op 7 april 2021 ter post bezorgen en mag het niet later dan een week na deze datum binnen zijn bij uw belastingkantoor. Vermeld altijd de reden van uw bezwaar en om welke aanslag het gaat.

Ondertekening

Deze aanslag is vastgesteld door de inspecteur van uw belastingkantoor.

2.3 Delegatie

Bij delegatie is sprake van het overdragen van een bevoegdheid aan een ander. Delegatie is slechts toegestaan indien dit bij wettelijk voorschrift mogelijk is gemaakt. Er moet een wettelijk voorschrift (= bijvoorbeeld een provinciale of gemeentelijke verordening) zijn dat delegatie mogelijk maakt (art. 10:15 Awb).

Degene die de bevoegdheid overdraagt, noem je de delegans. Degene die de bevoegdheid verkrijgt, noem je de delegataris.

De delegataris gaat de bevoegdheid op eigen naam en onder eigen verantwoordelijkheid uitoefenen.

Door delegatie raakt het bestuursorgaan dat delegeert zijn bevoegdheid kwijt (art. 10:17 Awb). Het is nog wel mogelijk om de bevoegdheid terug te krijgen. Dit kan door het delegatiebesluit in te trekken (art. 10:18 Awb).

Delegatie aan ondergeschikten is niet toegestaan (art. 10:14 Awb).

Voorbeeld van onjuiste delegatie

De burgemeester besluit om de bevoegdheid tot de afgifte van een rijbewijs te delegeren aan het hoofd van de afdeling Publiekszaken. Dit is niet toegestaan. Ten eerste is het hoofd Publiekszaken ondergeschikt aan het college van burgemeester en wethouders. Ten tweede ontbreekt er een wettelijke grondslag.

Soms kan de delegataris op zijn beurt het nemen van besluiten aan een ander delegeren. Dit noemen we onderdelegatie (of subdelegatie). Voor onderdelegatie gelden dezelfde regels als voor delegatie.

2.4 Mandaat

Onder mandaat wordt verstaan: de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen (art. 10:1 Awb).

Het verschil met delegatie is dat er bij mandaat geen bevoegdheden worden overgedragen. De verantwoordelijkheid en de bevoegdheid blijven dus bij het bestuursorgaan dat de ander gemachtigd heeft om in naam van hem besluiten te nemen (art. 10:2 Awb).

De hoofdregel is dat mandaat schriftelijk wordt verleend. In sommige situaties kan ook een mondeling mandaat worden verleend. Het gaat dan om een mandaat voor een bepaald geval. Dit zou aan de orde kunnen zijn als zich plotseling een noodzaak voordoet om namens een bestuursorgaan een besluit te nemen (bijvoorbeeld bij spoedbestuursdwang zie art. 5:31 Awb).

De mandaatgever blijft overigens bevoegd de gemandateerde bevoegdheid uit te oefenen (art. 10:7 Awb).

Degene die namens de ander de bevoegdheid uitoefent, noem je de mandataris. De mandans is degene die mandaat geeft.

Mandaat kan worden verleend aan organen en personen.

Voorbeeld van mandaat aan een persoon

Een ambtenaar neemt een beslissing namens de minister. Feitelijk beslist de ambtenaar. De minister blijft verantwoordelijk en kan op de beslissing van de ambtenaar worden aangesproken.

Soms is mandaatverlening niet mogelijk, omdat de aard van de bevoegdheid zich verzet tegen de mandaatverlening of de wet mandaatverlening niet toestaat (art. 10:3 Awb).

Voorbeeld (on)mogelijkheden mandaatverlening

Het college van burgemeester en wethouders kan de bevoegdheid tot het namens het college besluiten op aanvragen voor omgevingsvergunningen wel verlenen aan het hoofd van de gemeentelijke afdeling Bouwzaken. Niet mogelijk is dat de koffiejuffrouw (de bode van de gemeente) mandaat krijgt om besluiten te nemen over de omgevingsvergunning. De aard van de bevoegdheid verzet zich daartegen.

Het is mogelijk dat de mandans aan de mandataris de bevoegdheid geeft op zijn beurt het nemen van een besluit aan een ander te mandateren. Dat noemen we ondermandaat (of submandaat). Voor ondermandaat gelden dezelfde regels als voor mandaat.

Hierna zie je een voorbeeld van mandaat. Een ambtenaar tekent namens het college van burgemeester en wethouders.

2.5 Samenvatting

Attributie is het toekennen van een nieuwe bevoegdheid aan een bestuursorgaan, ambtenaar of een ander persoon.

Bij delegatie draagt een bestuursorgaan zijn bevoegdheid aan een ander orgaan over.

Onder mandaat wordt de bevoegdheid om in naam van een bestuursorgaan besluiten te nemen verstaan.

2.6 Kennisvragen

1. Op welke drie manieren kan een bestuurder aan een bevoegdheid komen?
2. Wat is attributie?
3. Wat is delegatie?
4. Wat is mandaat?
5. Kan een bestuursorgaan zijn bevoegdheid delegeren aan een ondergeschikte?
6. Wat wil zeggen dat er voor bevoegdheidsverkrijging een wettelijke grondslag is vereist?